

Teresa Krzysztofiak

Giecz, st. 4 (1 wg numeracji
obowiązującej do 1985 r.), gm.
Dominowo, woj. poznańskie, AZP
54-32/218

Informator Archeologiczny : badania 31, 182-183

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

cono już częściowo podczas wcześniejszych badań. Zlokalizowany w roku 1994 fundament północnej ściany wraz z jej północno-wschodnim narożnikiem daje podstawy do częściowej rekonstrukcji wcześniejszej świątyni jako założenia jednonawowego (szerokość nawy około 7 m), zakończonego od wschodu półkolistą apsydą (przypuszczalna średnica około 5 m). Fundamenty starszego kościoła zbudowane były z dużych, niekiedy przyciosanych kamieni narzutowych, spojonych szarobiałą zaprawą (zachowało się 4-5 warstw). Szerokość fundamentu apsydy wynosiła około 1,2 m, a ściany nawy około 2 m. Z tą fazą kościoła wiązać można najprawdopodobniej destrukcję kamienną odsłoniętą w południowej części prezbiterium. Z uwagi na zniszczony późniejszymi wkopami grobowymi pierwotny kontekst stratygraficzny wspomnianych relikwów utrudnione jest określenie ich chronologii, niemniej odnieść je można najprawdopodobniej do wieku XI, ze szczególnym wskazaniem na 2 połowę tego stulecia. Materiał ruchomy pozyskany z przemieszanej warstwy z wkopami grobowymi stanowiła głównie ceramika naczyniowa (zasadniczo nowożytna, choć w dużej części też wczesnośredniowieczna). Oprócz niej zarejestrowano również dużą ilość ceramicznych płytek posadzkowych, dewocjonalii, szkła okiennego i naczyniowego, fragmentów tkanin i kości zwierzęcych. Na uwagę zasługuje spory zbiór luźnych monet nowożytnych (46 sztuk).

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy – Oddział w Gieczu.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Studiach Lednickich”.

Badania będą kontynuowane.

GIECZ, gm. Dominowo, st. 4 (1 wg numeracji obowiązującej do 1985 r.), AZP 54-32/218

- grodzisko wczesnośredniowieczne (pocz. X-XIII w.)
- architektura romańska

Stacjonarne i sondażowe badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 23 czerwca do 20 września przez mgr Teresę Krysztofiak (Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy – Oddział w Gieczu). Finansowane przez Komitet Badań Naukowych i PSOZ. Siedemnasty sezon badań na stanowisku (trzeci stacjonarnych badań umocnień grodu; drugi sondażowych badań relikwów romańskiego kościoła pw. św. Jana Chrzciciela).

Kontynuowano rozpoczęty w 1995 r. przekop przez południowo-wschodni odcinek wału grodziska – badano zewnętrzną stronę nasypu, a założony wykop był przedłużeniem w stronę jądra wału wykopu eksplorowanego w sezonie ubiegłym. Prowadzono też dalsze badania sondażowe przy zlokalizowanym w 1962 r. w północnej partii majdanu kamiennym murze identyfikowanym z północną ścianą kościoła św. Jana Chrzciciela – granicami niewielkiego wykopu objęto dwumetrowy odcinek muru wraz z terenem przylegającym doń wewnątrz i od zewnątrz.

Wał. W granicach wykopu uchwycono niczym niezakłócony układ warstw, z których większość stanowiła relikty umocnień grodu, pozostałe natomiast powstały w wyniku procesów sedymentacyjnych, charakterystycznych dla przybrzeżnych partii wód jeziernych. Bezpośrednio nad piaszczysto-mułkowatym calcem zalegała warstwa torfiasta, którą przykrywały naprzemianległe piaszczysto-żwirowate warstwy zastoiskowe. Na nich zarejestrowano już pozostałości umocnień, których łączna miąższość wynosiła od strony jądra około 6 m. Wyróżniono 3 fazy wału.

Faza 1. Przyporządkowano jej jeden zewnętrzny stos nasypu oraz przylegającą doń od zewnątrz drewniano-ziemną odsadzkę. W obrębie piaszczystego stosu zarejestrowano ślady drewna ułożonego w konstrukcji rusztowej, wzmocnionej u swoich podwalin konstrukcją hakową. Lico stosu zabezpieczał ponadto rząd pionowo wbitych pali-desek. Podobnym zabezpieczeniem odznaczało się loco szerokiej na 3 m odsadzki, zbudowanej w konstrukcji przekładkowej. Fazę tę na podstawie wyników analiz dendrochronologicznych datować można na początek X wieku.

Faza 2. Relikty wału tej fazy to jego piaszczysto-żwirowaty nasyp ze śladami drewna ułożonego w konstrukcji przekładkowej oraz zalegająca na jego stosach warstwa spalenizny, będąca pozostałością konstrukcji zwieńczającej. W fazie 2 dzięki dostawieniu do nasypu wału fazy 1. trzech kolejnych stosów przesunięto lico wału o około 6 m w stronę jeziora. Posadowione one były częściowo na odsadźce

wału fazy poprzedniej, a częściowo na warstwach zastoiskowych. Szerokość poszczególnych stosów wynosiła około 2 m. W granicach eksplorowanego wykopu nie uchwycono konstrukcji zwieńczającej umocnienia opisywanej fazy. Odślonięto jedynie na ich stoku warstwę intensywnej spalenizny, nasyconą dużymi fragmentami spalonego drewna. Wyniki analiz dendrochronologicznych pozwalają na datowanie wzniesienia wału fazy 2. na około 970 r. Jego zniszczenie najprawdopodobniej wiązać można z najazdem Brzetysława na Wielkopolskę (1039 r.).

Faza 3. Z ostatnią fazą wiąże się odsłonięty tuż pod humusem płaszcz kamienny oraz uchwycona w niewielkim fragmencie konstrukcja zwieńczająca. Profilowi obronnemu tej fazy przyporządkować można zarejestrowaną w roku ubiegłym kamiennieo-glinianą odsadzkę. Płaszcz kamienny w górnej partii zachował się bardzo słabo, w przeciwieństwie do dolnej części nasypu. Zbudowany był z jednej warstwy dużych, niekiedy przyciosanych kamieni narzutowych. Od spalenizny związanej z fazą 2. oddzielała go głównie gliniasta, a częściowo i piaszczysta pokrywa, o maksymalnej miąższości około 0,8 m. Układ spalonego drewna odsłoniętej w niewielkim zakresie konstrukcji zwieńczającej sugeruje konstrukcję skrzyniową.

Kościół pw. św. Jana Chrzciciela. W wykopie południowym (wewnętrznym) tuż pod humusem odsłonięto fragment *ossuarium* wkopanego w zalegającą poniżej warstwę rumowiskową miąższości około 1 m, zalegającą na częściowo zniszczonej ławie fundamentowej muru. Na poziomie spągu rumowiska zaprzestano eksploracji tej części wykopu. Odmiennie przedstawiała się stratygrafia w północnej partii wykopu, gdzie częściowo pod nowożytną warstwą niwelacyjną, a częściowo tuż pod humusem odsłonięto warstwę osadniczą, przylegającą do dolnej partii badanego muru. Zawarty w niej materiał ceramiczny pozwala datować ją na połowę XI wieku. Pod tą warstwą zalegało nakładające się na ławę fundamentową muru rumowisko kamienne – na poziomie jego stropu zaprzestano tegorocznej eksploracji wykopu. Odsłonięty podczas badań na całej zachowanej wysokości (około 11,5-1,7 m) mur wykazuje dwojaki sposób budowy, sugerujący dwufazowość jego powstania. Wyższą partię tworzyły duże, nieregularnego kształtu, ociosane kamienie, ułożone warstwami. Dolna część muru, poniżej szerokiej na około 7 cm odsadzki, charakteryzowała się już odmiennym wątkiem lica, którego głównym elementem budującym były różnej wielkości płyty kamienne, uzupełniane miejscami większymi ciosami. Kamienie te spojone były bladotławą zaprawą. W świetle wyników tegorocznych badań można postawić hipotezę o dwóch fazach powstania kościoła, z których pierwszą, w oparciu o wstępne datowanie ceramiki pozyskanej z przylegającej do lica muru warstwy osadniczej, odnieść można prawdopodobnie do 1 połowy XI stulecia. Wnioski te zweryfikuje z pewnością planowana kontynuacja badań.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy – Oddział w Gieczu.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Studiach Lednickich”.

Badania będą kontynuowane.

GILÓW, st. 1, gm. Niemcza, woj. wałbrzyskie, AZP 88-26/32

- grodzisko wczesnośredniowieczne

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr. Krzysztofa Jaworskiego (Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego). Finansowane przez Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Kolejny sezon badań wykopaliskowych. Prace prowadzono w obrębie wykopu nr I, III i V

Wykop I – badania mające na celu uchwycenie zabudowy przywalnej

Wykop III – badania oblicówki wewnętrznej wału grodu

Wykop V – kontynuacja badań z 1996 roku i zakończenie eksploracji budynku nr 1 na majdanie podgrodzia.

W wykopie nr I i V znaleziono zabytki ruchome o proveniencji wielkomorawskiej.

Materiały znajdują się w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Badania będą kontynuowane.